

פרפראות

פאר

פרשת קורח תש"פ

מהעגל שאכלו

אריה למד ר'

אבימי להקפיד

בכיבוד אב

פרפראות פאר

מהעגל שאכלו אריה למד ר' אבימי להקפיד בכיבוד אב

עמוד ו

עמוד א מפתח נושאים פרשת קורח תש"פ

עמוד ח

עוד יש לבאר ע"ד הקורא לאדם בשמו הוא לקירוב ושלא בשמו הוא ריחוק

הטליתות של תכלת היו לשם הפגנת כח מהר"ל

מתי הוכיח מש"ר צדקתו בטלית שכולה תכלת שהיא חייבת בציצית

עמוד ט

מעדת קורח למידיים מצוות ביקור חולים אך לא למי שמת פתאום

עמוד י

במה טעה קורח ונענש על כך במדה כנגד מדה

למה נענש משה רבינו על כך שאמר רב לכם בני לוי

עמוד יא

חנה התפללה על קורח מפני שחשבה שהיא גרמא בנזקיו מהרש"א

אם יורים בהם חיצים איך אפשר לומר שהם ששים ושמחים

עמוד יב

טענת השמש והירח במחלוקת קורח כי אין שתי מלכים משמשים כאחד

במה היתה קנאתם למשה ואהרון ביאור מהרש"א

עמוד ב

ההבדל בין תכלת לציצית הם המאתים וחמישים איש שאבדו

הכתוב חכמות נשים בנתה ביתה מכוון לסתירת זקנים בנין

לאחר שנשבע און בן פלת שילך עם עדת קורח איך עבר על השבועה

עמוד ג

רמז לעדת קורח בכתוב תנו שכר לאובד ויין למרי נפש

הדרשה שדרש ר' אבימי במזמור לאסף לדעת רש"י ולדעת התוספות

עמוד ד

ביאור הפלו"פ בעיון יעקב למה רצה ר' אבימי לקיים הכיבוד אב בעצמו

עמוד ה

רמזים לחלה שום וסוכר בפדיון הבן והם כפ"ד תעניות לנכשל בכאילו

מהעגל שאכלו אריה למד ר' אבימי להקפיד בכיבוד אב

עמוד ו

בירור בדברי רש"י על טבעו בארץ שעריה

עמוד ז

ביאור ענין שמא גרים שלמדו רק אצל רות לא בעדת קורח

פתח הבית, כל מי שהיה בא לקרוא רואה ראשה
פרוע וחוזר),

ביאור אומרז"ל שסתירת זקנים בנין

איתא בגמרא (מגילה ל"א ע"ב), אומרים לך
נערים בנה זקנים סתור, סתור ואל תבנה,
שסתירת זקנים בנין.

איתא בגמרא (סנהדרין ק"י ע"א) **כתיב** (משלי
י"ד א'), "**חכמות נשים בנתה ביתה**", זו אשתו
של און בן פלת,

מבואר, שאשתו הצילתו ע"י שסתרה לשערה,
וע"י **סתירה** זו **בנתה** את ביתה כמ"ש
"חכמות נשים בנתה ביתה", זו אשתו של און
בן פלת,

וזו ה**סתירה** היתה חכמת הנשים שבה, לבנות
את ביתה, ובכך נבאר, **שסתירת זקנים בנין**.

* * * * *

לאחר שנשבע און בן פלת שילך עם עדת קורח איך עבר על השבועה

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ט ב') אמר רב, **און בן
פלת אשתו הצילתו**, אמרה ליה, מאי נפקא לך
מינה? אי מר רבה - אנת תלמידא, ואי מר רבה
- אנת תלמידא.

אמר לה, מאי אעביד, הואי בעצה, **ואשתבעי
לי בהדיהו**, אמרה ליה, ידענא דכולה כנישתא
קדישתא ניהו, דכתיב כי כל העדה כלם
קדשים.

אמרה ליה, תוב, (שב בביתך) דאנא מצילנא לך.
אשקיתיה חמרא, וארויתיה, ואגניתיה גואי,
אותבה על בבא, וסתרתה למזיה, כל דאתא
חזיה, הדר. אדהכי והכי אבלעו להו.

כתב רש"י, (סנהדרין ק"ט ב') הואי בעצה - אני
הייתי עמהן בעצה, ונשבעתי להם "**שאם
יקראוני**" אלך עמהם, עכ"ל רש"י,

לאחר שנשבע איך עבר על השבועה

יש להקשות, לאחר שנשבע שילך אתם, כמ"ש
ואשתבעי לי בהדיהו, איך אמרה לו שיעבור
על השבועה ולא ילך,

ההבדל בין תכלת לציצית הם המאתים וחמישים איש שאבדו

איתא במדרש, (תנחומא קורח ד', רש"י במדבר
ט"ז א'), עמד וכנס **מאתים וחמישים** ראשי
סנהדראות רובן משבט ראובן שכיניו, והם
אליצור בן שדיאור וחביריו וכיוצא בו, שנאמר
"נשיאי עדה קריאי מועד", ולהלן הוא אומר
(במדבר ט"ז א') "אלה קרואי העדה", והלבישן
טליתות שכולן תכלת, באו ועמדו לפני משה,
אמרו לו טלית שכולה של **תכלת**, חייבת
בציצית או פטורה, אמר להם **חייבת**. התחילו
לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט
אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא
תפטור את עצמה, ע"כ,

ההבדל בגימטריא בין תכלת לציצית

ציצית בגימטריא 600,

תכלת, בגימטריא 850,

קורח ועדתו טענו, כי משה רבינו בדה מלבו
שטלית שכולה **תכלת חייבת בציצית**,

וכדי להוכיחו כי שקר בפיו, עשה הקב"ה
שמה שהוא טען **לתכלת** שהם 850, נבלעו
ממספר זה 250, להוכיחו כי צריך **בתכלת
ציצית** שהם מספר 600, וגם אם כולה
תכלת. וכך רמז לצדקתו של משה.

שוב מצאתי בספר "משנת העתים", (הראני הרי'
כ.) פירוש זה.

* * * * *

הכתוב חכמות נשים בנתה ביתה מכוון לסתירת זקנים בנין

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ט ע"ב), **אמר רב**, און
בן פלת אשתו הצילתו, **כתיב**, (במדבר ט"ז ג'),
"כי כל העדה כולם קדושים", (רש"י סנהדרין
ק"ט ב'), **כולם צנועים וקדושים**, ולא יכנסו אלי
אם אני פרועה,

אמרה ליה, תוב דאנא מצילנא לך, אשקיתיה
חמרא וארויתיה ואגניתיה גואי, (השקתה אותו
יין והשתכר וישן בתוך הבית) אותבה על בבא,
וסתרתה למזיה, כל דאתא חזיה, הדר, אדהכי
והכי אבלעו לה, (רש"י, סתרה לשערה, וישבה על

עצה להצלתו מעדת קורח מכליה, אך נשים אחרות לא הצילו כך את בעליהן,

וכך הרמז בפסוק

תנו, שיתנו לבעליהן כדי להצילם,
שכר, שישתכרו,
לאובד, שעליהם נאמר ויאבדו מתוך הקהל,
ויין, שהשקתה אותו ויין,
למרי, מרי בגימטריא 250, הם ה-250 איש
נפש, החטאים האלה בנפשותם,

וזה הרמז בפסוק, "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש", שאילו נתנו להם היו מצילים אותם.

* * * * *

הדרשה שדרש ר' אבימי במזמור לאסף לדעת רש"י ולדעת התוספות

כתיב (תהלים ע"ט א') "מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך"

איתא בגמרא (קידושין ל"א ע"ב) אמר רבי אבהו, אבימי ברי קיים מצות כיבוד, חמשה בני סמכי (מבוגרים) הוה ליה לאבימי, בחיי אביו (רבי אבהו), וכי הוה אתא רבי אבהו (אביו) קרי אבבא, רהיט ואזיל ופתח ליה, ואמר אין אין, עד דמטאי התם,

כתב רש"י, חמשה בני סמכי, ואפילו הכי, כי הוה קרי ר' אבהו אבבא, היה אבימי רץ ופותח לו, ואינו מניח לאחד מבניו לילך,

יומא חד אמר ליה (אביו) אשקיין מיא, אדאייתי ליה נמנס, גחין קאי עליה, עד דאיתער, (היה כפוף לפניו, עד שהתעורר) **איסתייעא מילתיה, ודרש אבימי, מזמור לאסף, ע"כ,**

הדרשה שדרש אבימי במזמור לאסף לדעת רש"י

כתב רש"י איסתייעא מילתא - בעודו גחין לפניו, שהבין במדרש מזמור אחד שבספר תהלים שלא היה מבין בו קודם לכן לדורשו, וי"מ שמקרא זה לבדו דרש,

מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך, קינה לאסף מיבעי ליה, ודרש כך, שאמר אסף שירה על שכילה הקדוש ברוך הוא חמתו בעצים ואבנים שבביתו, ומתוך כך הותיר פליטה בישראל, שאלמלא כך לא נשתייר משונאי

עוד יש להבין, למה אמרה לו שב בביתך, ולא היה די שתאמר לו **אנא מצילנא לך**, בכוונה להשקותו ויין,

ועוד, למה הוסיף רש"י בביאור הדברים, "שאם יקראוני אלך עמהם, ולא היה די לומר, ונשבעתי להם שאלך עמהם, מאי שאם יקראוני,

ביאור העניין ע"י דיוק מדויק בדברי רש"י

וצריך לפרש, ששתי קושיות אלו היו קשים לרש"י, א. איך חשב לעבור על השבועה, ב. למה הוסיפה שב בביתך,

אלא ודאי משום שהוא אמר לה שנשבע "שאם יבואו לקרוא לוי" ילך עמהם, כלומר, שהשבועה היתה רק אם יבואו לקרוא לו, בכך רוצה רש"י לתרץ איך יעבור על השבועה, ולכן אמר רש"י שזה היה בתנאי שיבואו לקרוא לו,

ע"ז אמרה, אי"כ יש לי עצה שלא יוכלו לקרוא לך, שב אתה בביתך, ואף אחד לא יכנס לקרוא לך,

ומדויקים דברי רש"י בהמשך, שכתב, **סתרה למזיה**, וישבה על פתח הבית, כל מי שהיה בא לקרוא, דייקא, ולא אמר, שהיה בא, רואה ראשה פרוע וחוזר.

* * * * *

רמז לעדת קורח בכתוב תנו שכר לאובד ויין למרי נפש

כתיב (משלי ל"א ו'), "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש"

כתיב (במדבר ט"ז ל"ג), "ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל",

כתיב (במדבר ט"ז ל"ה), "ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת,

כתיב (במדבר י"ז ג'), "את מחתות החטאים האלה בנפשתם"

רמז בכתוב להצלת עדת קורח

מבואר, כי הצלתו של און בן פלת היתה ע"י אשתו, שהשקתה אותו ויין והשתכר, וזו היתה

וכ"כ בעל המחבר עיון יעקב בהקדמתו על הספר עין יעקב, ובשנת תע"ג בהיותי בק"ק פראג שקט ושאנן, כזית רענן, נגע בגו יד ה' ושלח ביעקב דבר, והייתי מוכרח לטלטל טלטל גבר, בלי חובר חבר, כי אין אומן בלא כלים כי הייתי שטף ועובר, מכפר לכפר בכל פנה ועבר, על כן אמרתי לבקש שכר, ולא לבטל הזמן בלא דבר, ונתתי אל לבי ללמוד דברי אגדה, ומה שחדשתי לפי קט שכלי כתבתי לי לזיכרון, ובשם עיון יעקב יכונה, וכאשר סר הדבר, וחזרתי לבית מדרשי לפראג כבראשונה נתקבלתי לאב"ד ור"מ לקהל עדת ישרון ק"ק ווירמייזא ואגפיה, ויבא עלי רוגז ותרגז בטני, כי בא לי כאב עיניים ובא הסנוור על עיני, שמאלי וימיני, ועולם הולך וחשך בעדני, ובשנת ת"פ ותפ"א נשמע תפילתי וחנני, לשלוח לי רופא מומחה, להסיר ממני מכת הסנוור משמאלי ומימיני, על כן אמרתי, לשלם נדרי אשר נדרתי, בעת צרה ליעקב כי דליתני, לשלם עין תחת עין להשלים חיבורי עיון יעקב על כל עין יעקב, ואקוה שיהיו דברי עריבים לכל מעיין, כי לא הלכתי בגדולות ונפלאות, רק הקרוב אל השכל והפשוט,

הוא היה גיסם של רבי דוד אופנהיים אב"ד פראג, ורבי אליהו שפירא, בעל אליה רבה. נפטר בשנת ה' תצ"ג, 5473.

וכך כתב העיון יעקב, דיש לשאול, בגמרא שהבאנו לעיל, למה היה צריך ר' אבימי לרוץ בעצמו לפתוח לאביו הדלת, ולא יכל לשלוח אחד מבניו, הרי קיי"ל דשלוחו של אדם כמותו, אלא, משום דאעפ"י ששלוחו של אדם כמותו, מ"מ הוא רק בכ' הדמיון, ולכן בעצמו יותר מצווה לקיים,

ואסתיע מילתא ודרש דומה בדומה

דקשה, על מה שאמר כילה הקב"ה חמתו על עצים ואבנים, דמה כילה חמתו בזה, בכך שאי אפשר להקריב קרבן, הלא אמרינן כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה,

אלא צ"ל, דכאילו הקריב קרבן, והוא רק בכ' הדמיון ומ"מ הקורבנות יותר מצוה, לפיכך קיים ר' אבימי כיבוד אב בעצמו, דמצוה בו יותר מבשלוחו, ואינו דומה שלוחו של אדם אעפ"י שהוא כמותו למקיים בעצמו, ובכך מובן הדרשה שדרש בזכות כיבוד אב, שהוא דומה בדומה. עכ"ל העיון יעקב.

* * * * *

ישראל שריד, וכן הוא אומר (איכה ד' י"א), "כלה ה' את חמתו ויצת אש בציון", עכ"ל רש"י,

הדרשה שדרש אבימי במזמור לאסף לדעת תוספות

כתבו התוספות, (קידושין ל"א ע"ב ד"ה איסתיעא מילתא) אך יש במדרש, שאסף אמר שירה, על שטבעו בארץ שעריה, משל לשפחה שהלכה לשאוב מים מן הבאר, ונפל כדה לבאר, והיתה מצטערת ובוכה,

עד שבאתה שפחת המלך לשאוב, ובידה כלי של זהב, ונפל אותו כלי שם, התחילה הראשונה לשורר, ואמרה, עד עכשיו לא הייתי סבורה שיוציא שום אדם כדי שהוא של חרס מן הבאר, שאינו נחשב, ועכשיו, מי שיוציא אותו של זהב, יוציא כדי עמו,

כך בני קרח שהיו בלועים, כשראו, שטבעו בארץ שעריה אמרו שירה, אמרו, מי שיוציא השערים יוציא גם אותנו, לכך אמר אסף מזמור, שהוא ממשפחת קרח, עכ"ל התוספות,

* * * * *

ביאור הפלו"פ בעיון יעקב למה רצה ר' אבימי לקיים הכיבוד אב בעצמו

מי היה העין יעקב

הספר עין יעקב, חובר ע"י רבי יעקב ברבי שלמה חביב זללה"ה, מחכמי ספרד הגדולים, פוסק ופרשן יליד קסטיליה אשר גלה עם הגולה אשר הגלתה בגירוש היהודים מספרד, בשנת ה'רנ"ב, יחד עם רבי יצחק ארעמה בעל עקידת יצחק וגיסו של בעל העקידה החסיד יעב"ץ,

רבי יעקב חביב לא האריך ימים, ובן חמישים ושש היה במותו, בשנת ה' - רע"ה, 5275 לברי"ע, הניח בן גדול הדור רבי לוי בן יעקב חביב, הוא הרלב"ח.

הספר עיון יעקב על עין יעקב הוא בבחינת עין תחת עין, דברי המחבר

הספר עיון יעקב, חובר ע"י מוהר"ר ר' יעקב ריישר זללה"ה, על הספר עין יעקב, והוא היה בעהמ"ס חק יעקב, שו"ת שבות יעקב, וכו',

רמזים לחלה שום וסוכר בפדיון הבן והם כפ"ד תעניות לנכשל בכאילו

כתיב (פרשת קרח במדבר פרק יח טז) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים בשקל הקדש עשרים גרה הוא

בענין כאילו התענה פ"ד תעניות, מאמר העולם שסעודת פדיון הבן הוא כפ"ד תעניות,

ובשדי חמד (מערכת הסי' כלל נד) כתב על כך בזה"ל ונראה שאין מקור לדבר זה רק שיחה נאה בפי הבריות,

ובספר אילנא דחיי (פרשת במדבר) מביא רמז לזה בשם הרה"ק **רבי מרדכי מנעסכיז** שמצא רמז לזה בלשון הכתוב (במדבר ג מט) "ויקח משה את כסף הפדיוס" שהוא **פ"ד יום**,

ובספר אור לשמים (פרשת וארא) כתב רמז לזה בפסוק (שמות ח יט) ושמתי פדות בין עמי ובין עמך **פדת ר"ת פ"ד תעניות** שענין נס הצלת הבכורים היה במה שעשו פדות וחילוק בין בכורי ישראל לבכורי המצרים,

ובספר הרי בשמים מצא רמז לזה בפסוק (שמות יג יג) וכל בכור **אד"ם בבני"ך תפד"ה**, ראשי תיבות אים ד"בר מ"ה ב"פדיון ב"כור ניהנית יחשב כ"אילו ת'עניות פ"ד ה'תענית,

תעניות של כאילו, מועילות רק כנגד עבירות של כאילו

ומסופר על הרה"ק מאוסטרובצה שמקורביו ובני משפחתו היו מדברים על לבו שיחדל מריבוי תעניותיו, ובין השאר אמרו לו שאפשר לקיים את התעניות ע"י אכילה **בפדיון הבן** שזה **כאילו התענה פ"ד תעניות**,

והשיב שתעניות של **כאילו**, מועילות רק כנגד עבירות של **כאילו**, **כאילו** עובד ע"ז, וכדומה אבל על עבירות ממש צריך תעניות בפועל,

ואכן ספר ומנה פ"ד פעמים בש"ס שהוזכר **ענין כאילו**,

עוד יצוין מה שנהגו תופסי תורה לומר שאם השתתפות בסעודת פדיון שיש בו רק רמז נחשב **כפ"ד תעניות**, הרי בודאי אם לומדים **ד"ף גמרא** כיאות הרי זה **כפ"ד תעניות**,

והיינו טעמא דחלה, והיינו טעמא דשום, והיינו טעמא דסוכר, שמחלקים לציבור בשעת פדיון הבן כדי לטול חלק מסעודת פדיוס, (ע"כ מהספר בני בכורי ישראל מהרה"ח נחמן יוסף וילהלם עמוד מ"ב)

* * * * *

מהעגל שאכלו אריה למד ר' אבימי להקפיד בכיבוד אב

איתא בגמרא (קידושין ל"א ע"ב) אמר רבי אבהו, **אבימי ברי קיים מצות כיבוד**, חמשה בני סמכי (מבוגרים) הוה ליה לאבימי, בחיי אביו (רבי אבהו), וכי הוה אתא רבי אבהו (אביו) קרי אבבא, רהיט ואזיל ופתח ליה, ואמר אין אין, עד דמטאי התם,

כתב רש"י, חמשה בני סמכי, **ואפילו הכי**, כי הוה קרי ר' אבהו אבבא, היה אבימי רץ ופותח לו, **ואינו מניח לאחד מבניו לילך**,

יש לבאר, מנין היה לו לר' אבימי הענין שבמצוות כבוד אב יש להחמיר

איתא בגמרא (שבת קיט ע"ב), אמר רבי אלעזר, לעולם יסדר אדם שלחנו בערב שבת, **אף על פי שאינו צריך אלא לכזית**. ואמר רבי חנינא, לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת, **אף על פי שאינו צריך אלא לכזית**.

רבי אבהו הוה עבדין ליה באפוקי שבתא עיגלא תילתא, הוה אכיל מיניה כולייתא. **כי גדל אבימי בריה**, אמר ליה, למה לך לאפסודי כולי האי, נשבוק כולייתא ממעלי שבתא. שבקוהו, ואתא אריא אכליה. (את העגל שהיו צריכים לשחוט רש"י)

כתב המהרש"א (שבת קיט ע"ב ד"ה שאינו צריך אלא לכזית). ר"ל גם שא"צ אלא לכזית כגון שהוא שבע מסעודת מצוה שהיה לו בע"ש, מ"מ משום **כבוד שבת** הבא יסדרו כאלו צריך לכל דבר כמו בשבת אחר, וכן בסעודת לוויה במוצ"ש שהוא שבע כבר מסעודת שבת מ"מ קאמר כה"ג, **משום כבוד שבת** יסדרו בכל דבר וק"ל,

עוד כתב המהרש"א (בד"ה ואתא אריא ואכליה). גם כי הוה קושטא דהוה סגי ליה בכל מ"ש בסעודת לוויה מלכא בכוליא א', **אין זה כבוד סעודת הלוויה מלכתא** שתהיה מכוליא א' שנתותרה מסעודת שבת, אבל בעי סעודה

באנפי נפשיה כדקאמר לעולם יסדר אדם כו' כמ"ש לעיל, עכ"ל המהרש"א,

שלושה צריך לכבדם

כתיב (משלי ג' ט') "כבד את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך"

כתיב (ישעיהו נ"ח י"ג) "אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר"

כתיב (שהות כ' י"ב) "כבד את אביך ואת אמך",

כיצד מכבדים

פירש רש"י (משלי ג' ט') **כבד את ה' מהונך**, מכל מה שחונך, אפי"י מקול ערב, אל תקרי מהונך אלא מגרוך, וכן איתא במדרשים,

איתא בגמרא (שבת קי"ח ע"ב) **והתענג** על ה' ויתן לך משאלות לבך. **עונג** זה איני יודע מהו, כשהוא אומר וקראת לשבת ענג, הוי אומר זה ענג שבת. במה מענגו, רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אמר, בתבשיל של תרדין, ודגים גדולים, וראשי שומין. רב חייה בר אשי אמר רב, אפילו דבר מועט, ולכבוד שבת עשאו - הרי זה עונג, ע"כ

איתא בגמרא (שבת קיג ע"א) וקראת לשבת ענג וכבדתו מעשות דרכיך, וכבדתו - שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול. וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבדותי. ע"כ,

איתא בגמרא (קידושין ל"א ע"ב) ת"ר איזהו כיבוד אב, מאכיל ומשקה, מלביש ומכסה, מכניס ומוציא. ע"כ,

מבואר, שכבוד ה' הוא בממוך או בגרוך, כבוד השבת הוא בבגדים נאים, וכבוד אביו מאכיל ומשקה, מלביש ומכסה, מכניס ומוציא,

לפי"ז יש לומר, שגם אם חשב ר' אבימי על הפסד מרובה בלהביא עגל שלם במוצי"ש בשביל הכולייתא, וניתן להשאיר הכולייתא מערב שבת, משמים רמזו לו שכשמדובר בכבוד של שבת, ובכבוד של סעודת הלכות מלכתא, יש להדר ביותר, גם אם יש הפסד מרובה, ויכול להסתפק בפחות,

מכאן למד ר' אבימי, במה שרמזו לו משמיה, שבמקום שיש לכבד, יש להחמיר, ומכבוד לשבת ומכבוד להלכות מלכתא, למד לכיבוד אב, (וגם נסמך כיבוד אב למצוות שבת בעשרת הדיברות) ולכן, גם כשהיו לו חמשה בני סמכי, אפילו הכי, כי הוה קרי ר' אבהו אבבא, היה אבימי רץ ופותח לו, ואינו מניח לאחד מבניו לילך,

* * * * *

בירור בדברי רש"י על טבעו בארץ שעריה

כתיב (איכה ב' ח') חשב ה' להשחית חומת בת ציון נטה קו וגו', **טבעו בארץ שעריה** אבד ושבר בריחיה,

כתב רש"י (איכה ב' ט') **טבעו בארץ שעריה**,

מדרש אגדה, לפי שחלקו כבוד לארון שנאמר (תהלים כד) "שאו שערים ראשיכם" לפיכך לא שלטה בהם בריה וטבעו בארץ,

ורבותינו אמרו מעשי ידי דוד היו לפיכך לא שלטו בהם אויבים, עכ"ל רש"י,

מבואר בדברי רש"י, לפירוש ראשון בשם מדרש אגדה, שהם שערי בת המקדש, ולפירוש שני בשם רבותינו, הם שערי בית דוד,

מה שכתב רש"י ורבותינו אמרו הם כדלהלן

איתא בגמרא (סוטה ט' ע"א), דרש ר' חנינא בר פפא, מאי דכתיב (תהלים ל"ג א'), "רננו צדיקים בה' לישרים נאווה תהלה", אל תקרי נאווה תהלה אלא נוה תהלה, זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, דוד דכתיב (איכה ב' ט') "טבעו בארץ שעריה", ע"כ,

כתב רש"י (סוטה ט' ע"א), **דוד דכתיב טבעו בארץ שעריה**, לעיל מיניה (איכה ב' ח') כתיב חשב ה' להשחית חומת בת ציון, ועלה כתיב טבעו בארץ, ומצודת ציון, היא עיר דוד וביתו כדכתיב בספר שמואל (ב' ה'), וכשבאו צרים בימי צדקיהו טבעו השערים, דלתות השערים שהיו של נחושת או של זהב כדי שלא ישאום אויבים,

מבואר בדברי רש"י, כי השערים שטבעו הם שערי ביתו של דוד המלך,

תפיסת המהרש"א על דברי רש"י שלא ביאר
כי הם שערי בית המקדש

כתב המהרש"א (סוטה ט' ע"א ד"ה מ"ד רננו צדיקים),

במדרש אגדה, דלכך נעשה זה הנס בשערי המקדש יותר מבשאר כלי מקדש לפי שחלקו כבוד לארון שנאמר שאו שערים ראשיכם לפיכך לא שלט בהן בריה וטבעו בארץ כו' עיין פרש"י באיכה, (המובא לעיל)

אבל רש"י הכא, נדחק לפרש דקאי **אשערים של בת ציון** ולא **אשערי בהמ"ק**, והיינו, משום דנקט הכא **דוד**, והוא לא בנה בהמ"ק אלא שלמה בנאו, והוא סותר המדרש אגדה שכתבנו, **דודאי בשערי מקדש איירי** ואף על גב דשלמה בנאו עיקר הכבוד היה לדוד שהוא הכין כסף וזהב לבנינו גם קנה מקום מקדש,

ולגבי שערים אמרו פ' במה מדליקין (שבת ל' ע"א), ובפ' חלק (סנהדרין ק"ז ע"ב), בשעה שבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים, דבקו שערים זה בזה. אמר עשרים וארבעה רננות ולא נענה. אמר שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה, ונאמר שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד וגו' - ולא נענה, כיון שאמר ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דויד עבדך - מיד נענה.

באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה, וידעו כל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו העון. **ולהכי נקט הכא שפיר אשערי בהמ"ק שטבעו** שהוא תהלה לדוד ודו"ק, עכ"ד המהרש"א,

יש לבאר, כי בדברי רש"י מצינו, גם בפירושו על הכתוב, באיכה ב' ט' "טבעו בארץ שעריה, שמביא גם הפירוש שהכוונה לשערי בית המקדש, וגם הפירוש שהכוונה לשערי בית דוד,

וגם בדרשת אסף (בקידושין ל"א ע"ב), פירש כי כונת הכתוב לשערי בית המקדש, (כמובא לעיל)

רק בדרשת "רננו צדיקים בה' לישרים נאווה תהלה", (סוטה ט' ע"א), אל תקרי נאווה תהלה אלא נוה תהלה, זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, **דוד** דכתיב (איכה ב' ט') "**טבעו בארץ שעריה**", שם פירש כי הכונה לשערי בית דוד,

לפיכך יש לומר, כי רש"י סבר כי שתי הפירושים אמת, רק בדרשה של מזמור לאסף הביא הפירוש, כי אלו שערי ביהמ"ק, כי שם כתב, שלא היה מבין בו קודם לכן לדורשו, כלומר לפני שקיים מצוות כיבוד אב, ולכן כתב הפירוש שהיה בו כיבוד אב הגדול ביותר,

כדאיתא, פ' במה מדליקין (שבת ל' ע"א), ובפ' חלק (סנהדרין ק"ז ע"ב), באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה, וידעו כל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו העון. **ולהכי נקט הכא שפיר אשערי בהמ"ק שטבעו** שהוא כבוד אב הגדול ביותר, והוא תהלה לדוד,

גם יש לומר כי דעת התוספות שהביאו דרשה של משל למלך וכו' הוא כדעת המהרש"א שהם שערי בית דוד, כי בדרשה במשל שהביא התוספות, אין הכרך לומר כי היו אלה שערי ביהמ"ק,

* * * * *

ביאור ענין שמא גרים שלמדו רק
אצל רות ולא בעדת קורח

פירוש בשמות השבטים

איתא בגמרא, (ברכות ז' ע"ב), ראובן - אמר רבי אלעזר, אמרה לאה, ראו מה בין בני לבן חמי, וכו'

כתב רש"י (ברכות ז' ע"ב), על שם העתיד קראה שמו, כדאמרין לקמן, **שמא גרים**.

פירוש בשמות המרגלים

איתא בגמרא, (סוטה ל"ד ע"ב), דבר זה מסורת בידינו מאבותינו, מרגלים על שם מעשיהם נקראו, וכו'

פירוש בשמות עדת קורח

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ט ע"ב), קרח שנעשה קרחה בישראל, ואון - שישב באנינות, וכו'

למה רק ברות הוקשה מנלן דשמא גרים

איתא בגמרא, (ברכות ז' ע"ב), רות, מאי רות, אמר רבי יוחנן, שזכתה ויצא ממנה דוד שריוהו להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות.

בכך יש לפרש גם הודו לה' קראו בשמו, כלומר, בשביל להתקרב אליו יש לקרוא בשמו, משום שקריאה בשם מביאה להתקרבות, גם יש לפרש, (א.ו.) בתפילת ברוך שאמר, נמליכך ונזכיר שמך.

* * * * *

הטליתות של תכלת היו לשם הפגנת כח מהר"ל

למה לא שאל קרח שאלתו בלי להוציאם בטליתות

כתיב (במדבר פרק ט"ז ב') ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם,

כתב רש"י והלבישן טליתות שכולן תכלת.

כתב המהר"ל, (גור אריה ט"ז א'), **ואם תאמר**, ולשאול כך בלא שילביש אותם.

יש לתרץ, כדי שיראו ישראל חדוש, מאתיים וחמישים אנשים מלובשים בתכלת, ויידעו הכל אשר חלק על משה.

ואם לא היה רק בשאלה בלבד, אחד היה יודע המחלוקת שנחלק עליו, ועשרה לא היו יודעים. עכ"ל המהר"ל.

יש לכווין בדברי המהר"ל, שמטרתם היתה לעשות פרסום וזהו אנשי שם, (הארת הגרא"מ לנדא)

* * * * *

מתי הוכיח מש"ר צדקתו בטלית שכולה תכלת שהיא חייבת בציצית

איתא במדרש, (תנחומא קורח ד', רש"י במדבר ט"ז א'), באו ועמדו לפני משה, אמרו לו טלית שכולה של תכלת, חייבת בציצית או פטורה אמר להם חייבת. התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פוטרה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה; ע"כ,

היכן מצינו בתורה שמשה רבינו הוכיח את צדקתו

איתא במשנה, (ברכות ט' ב') מאימתי קורין את שמע בשחרית, משיכיר בין תכלת ללבן, כאשר

כתב רש"י (ברכות ז' ע"ב), משום דאיירי בפירושי השמות נקט לה,

מנא לן דשמא גרים, אמר רבי אליעזר דאמר קרא, (תהלים מ"ו ט') (לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ, אל תקרי שמות אלא שמות"

כתבו התוספות (בבא בתרא קמ"ג ע"ב), נקרא כן על שם העתיד כדדריש אשר שם שמות אל תקרי שמות אלא שמות,

הקשו המפרשים, (ראה מהרי"ץ חיות ברכות ז' ע"ב), מאחר ונתפרשו שמותם של שבטים, מרגלים, עדת קרח, למה נתבאר הדבר **דשמא גרים** רק אצל רות,

יש לבאר כי רק אצל רות לא נקרא שמה על שם מעשיה שלה

מבואר, כי השם רות ניתן על שם שזכתה ובדורות הבאים יצא ממנה דוד וכו', א"כ ניתן לה שמה שלא על פי מעשיה שלה אלא על שם הדורות הבאים, לפיכך למדו מכאן ביותר דשמא גרים אף לדורות הבאים, ועוד יש לבאר,

עוד יש לבאר ע"ד הקורא לאדם בשמו הוא לקירוב ושלא בשמו הוא ריחוק

כתיב (תהלים ד' ג'), "בני איש עד מה כבודי לכלמה" **פירש רש"י**, עד מתי אתם מבזים אותי שאינכם קוראים בשמי, **וכי אין לי שם, דכתיב** (שמואל א' כ"ב ט') "ראיתי את בן יש"י", (שמואל א' כ"ה י') "מי דוד ומי בן יש"י", (שמואל א' כ"ב ח') "בכרות בני עם בן יש"י", (שמואל א' כ" ל') "כי בוחר אתה לבן יש"י, עכ"ל רש"י,

מבואר, כי קריאה לאדם בשמו גורם לביזוי וריחוק, וקריאה בשם האדם גורם לכיבוד וקירוב לבבות,

יש לומר, דלפיכך למדו חז"ל דשמא גרים דוקא אצל רות, שבאו לרמוז לכך, שהשם, כלומר, **הקריאה בשם** גורם לקירבה והידבקות, **וברות מצינו** שהיה בה קירבה לנעמי כמ"ש ורות דבקה בה,

ובכך נתבאר ברמז, דשמא גרים, פירושו, לא רק שהשם גורם למעשים, אלא **שהשם** כלומר ע"י קריאה בשם גורם לקירוב וכבוד, והקריאה שלא בשם גורם לביזוי וריחוק, ורמזו חז"ל זה אצל רות דייקא,

מה לי חולים או אינם חולים קודם מיתתן כדי להוכיח שה' שלחני וכל כונתם רק למחלוקת

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה ס"ה פסקה ט') א"ר יהודה בר סימון,

אברהם תבע זקנה, אמר לפניו רבון העולמים, אדם ובנו נכנסין למקום, ואין אדם יודע למי מכבד, מתוך שאתה מעטרו בזקנה, אדם יודע למי מכבד, א"ל הקב"ה, חייך דבר טוב תבעת, וממך הוא מתחיל, מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב זקנה, וכיון שעמד אברהם, נתן לו זקנה, "ואברהם זקן בא בימים",

יצחק תבע יסורין, אמר לפניו רבון כל העולמים, אדם מת בלא יסורים, מדת הדין מתוחה כנגדו, מתוך שאתה מביא עליו יסורים, אין מדת הדין מתוחה כנגדו, אמר לו הקב"ה, חייך דבר טוב תבעת, וממך אני מתחיל, מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב יסורין, וכיון שעמד יצחק, נתן לו יסורים, "ויהי כי זקן יצחק ותכהין",

יעקב תבע את החולי, אמר לפניו, רבון העולמים, אדם מת בלא חולי, אז **אינו מיישב בין בניו**,

אלא מתוך שהוא חולה, שנים או שלשה ימים, הוא **מיישב בין בניו**, אמר לו הקב"ה, חייך דבר טוב תבעת, וממך הוא מתחיל, (בראשית מ"ח) "ויאמר ליוסף הנה אביך חולה",

ובילקוט שמעוני (תהלים - פרק קטז - רמז תתעד), כתב, וז"ל, אמר יעקב, רבש"ע **אתה נותן קטטה בין בריותיך**, אלא, יהא אדם חולה, ועושה בין בניו מה שהוא צריך, ואחר כך הוא מת,

א"ר לוי, אברהם **חידש זקנה**, יצחק **חידש יסורים**, יעקב **חידש חולי**,

חזקיהו חידש חולי שיתרפא, אמר לו, העמדת אותו עד יום מותו, אלא מתוך שאדם חולה ועומד, חולה ועומד, הוא עושה תשובה, אמר לו הקב"ה, חייך דבר טוב תבעת, וממך אני מתחיל, הה"ד (ישעיה ל"ח), "מכתב לחזקיהו מלך יהודה בחלותו, ויחי מחליו", א"ר שמואל בר נחמן מכאן שהיה בין חולי לחולי, חולי כבד משניהם.

עיין עוד, תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קז עמוד ב

הקב"ה רוצה להודיע מתי הוא בוקר כיצד הוא מודיע, ע"י שיכיר בין תכלת ללבן,

לפי זה, בטלית שכולה תכלת. לא ניתן להכיר בין תכלת ללבן, ולא נודע מתי הוא בוקר,

על זה אמר מש"ר (במדבר ט"ז ה') "**בוקר ויודע ה'**",

כלומר, שכאשר הקב"ה רוצה להודיע מתי הוא בוקר, הוא מודיע ע"י "**שיכיר בין תכלת ללבן**". ולכן לא ניתן לעשות טלית שכולה של תכלת משום שרק ע"י שיכיר בין תכלת ללבן בכך הוא מודיע מתי הוא בוקר. וזו נרמז בתשובתו של משה רבינו. "**בוקר ויודע ה'**",

* * * * *

מעדת קורח למידים מצוות ביקור חולים אך לא למי שמת פתאום

כתיב (במדבר ט"ז כ"ט), "אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, ואם בריאה יברא ה' וגוי וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'",

מכאן למידים לביקור חולים

איתא בגמרא (נדרים ל"ט ע"ב), אמר ריש לקיש, רמז, (מנין) לביקור חולים מן התורה, שנאמר "**אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל אדם**" וגו',

מאי משמע, אמר רבא, "אם כמות כל האדם ימותון אלה" שהן חולים ומוטלים בעריסתן ובני אדם מבקרים אותן, מה הבריות אומרים **לא ה' שלחני**, ע"כ,

בפירוש המכונה רש"י פירש, לא ה' שלחני לזה, לפי שהיו עדת קרח מלעיגין עליו ואומרים שהיה משה אומר להם מדעתו בלא ציווי של מקום.

מבואר, שכאשר ביקש משה רבינו לתת סימן לבני ישראל שהשי"ת שלחו ולא בדה מליבו, עשה זאת ע"י שאנשים אלו ימותו **בפתע פתאום**, ולא יבואו לבקרים כשיהיו חולים,

ורק, "אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם, לא ה' שלחני", כלומר אם יהיו חולים לפני מיתתם, ויבואו לבקרים, ולא ימותו בפתע פתאום, סימן שלא ה' שלחני,

לפי זה יש לבאר כפתור ופרח כיצד הוכיח משה
רבינו ע"י ביקור חולים שכוונתם למחלוקת

מבואר, דהא דאדם חולה טרם שימות, הוא כדי למנוע קטטה ומחלוקת, א"כ, אנשי קרח, שכוונתם למחלוקת, אינם צריכים להיות חולים בטרם מיתתם כדי למנוע מחלוקת, שהרי כל כונתם היא מחלוקת, אלא ימותו בפתע פתאום, מכיוון שכל מטרתם היא להביא מחלוקת, ואינם צריכים את החולי, למנוע קטטה ומחלוקת,

והשתא מבואר היטיב, למה ביקש משה רבינו להוכיח אמיתתו, ע"י שאמר אם כמות כל האנשים, שיהיו חולים טרם מיתתן, כי החולי נעשה למי שאינם רוצים במחלוקת, אבל, אלו שרוצים במחלוקת, אינם צריכים להיות חולים טרם מיתתן, ובכך מוכח שכל כוונתם למחלוקת.

גם יש לומר, שלפיכך לא הוזכר שמו של יעקב כשנמנה קורח בן יצהר וגוי, לפי שלא נתקיים בהם בקשתו של יקב על החולי, ומתו בלא חולי.

* * * * *

במה טעה קורח ונענש על כך
במדה כנגד מדה

כתיב (במדבר י"ב ג') "והאיש משה עניו מאוד",

כתיב (במדבר ט"ז ד'), "וישמע משה ויפל על פניו",

כתיב (שמות ל"ד כ"ט) "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו",

כתיב (דברים ל"ד י"י) "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים",

קורח טעה בין פניו לעניו ונענש על כך
במדה כנגד מדה

הדרגה הגבוהה ביותר של משה רבינו היתה כי קרן עור פניו, וקרח היה חושד במשה רבינו כי הוא מתגאה במעלת קרון עור פניו, אבל האמת שהאיש משה היה עניו,

איתא במדרש, (ברש"י במדבר ט"ז ז' מתנחומא), עינו הטעתו, אפשר לפרש, עינו הטעתו שטעה

באות עין, והחליף בין והאיש משה עניו, לקרן עור פניו, וזהו עינו הטעתו,

וכיון ששמע משה, נפל על פניו, פירוש, על כך שחשדוהו כי מתגאה בכך, שקרן עור פניו,

ועונשו של קרח היה, באותה מידה שבה טעה, ונענש באות **בפ'**, בכך שפתחה האדמה את פיה, וכך נענש מדה כנגד מדה,

* * * * *

למה נענש משה רבינו על כך שאמר
רב לכם בני לוי

כתיב (במדבר ט"ז ז') "רב לכם בני לוי",

איתא בגמרא (סוטה י"ג ב'), "ויאמר ה' אלי רב לך", א"ר לוי ברב בישר ברב בישרוהו, ברב בישר "רב לכם", ברב בישרוהו, (דברים ג' כ"ו) "רב לך אל תוסף", וברש"י, נענש באותה מידה,

והקשו במפרשים, וכי איזה עונש מגיעו על שאמר "רב לכם בני לוי".

משה רבינו חידש שחטא שנעשה ברבים
הוא גדול ביותר

אפשר לומר, כי כך הוא פירוש הגמרא. מצינו, כי על הפסוק (במדבר כ"י"ב), "יען לא האמנתם בי, להקדישני לעיני בני ישראל" פירש רש"י, לפי שבסתור (הצאן ובקר ישחט), חסך עליו

הכתוב, וכאן, שבמעמד כל ישראל, לא חסך עליו הכתוב,

איתא במדרש (רבה במדבר פרשה י"ט פסקה י') כך אמר לו הקב"ה למשה הראשונה שעשית ביני לבינך, עכשיו כנגד הרבים אי אפשר, שנאמר להקדישני לעיני בני ישראל,

וכך אפשר לפרש, הפירוש "רב לכם בני לוי", דלכאורה, מהיכן נלמד דבר זה, שאם נעשה הדבר ברבים הוא חמור יותר, אלא, שזאת חידש משה רבינו בחטאו של קורח, (במדבר ט"ז ח' עיי"ש ברש"י) ובכל הפרשה, שעמד קורח וכינס מאתים וחמישים ראשי סנהדראות. והוכיחו משרע"ה "רב לכם", פירוש הדבר, "רב לכם", כמה חמור הוא, שעשיתם הדבר ברבים,

לפניו רבונו של עולם, **אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירים**, ואם לאו אין אנו מאירין, באותה שעה ירה בהן חיצים וחניתות, אמר להם, בכל יום ויום משתחווים לכם ואתם מאירים,

בכבודי לא מחיתם, בכבוד בשר ודם מחיתם, **ובכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות**

ומאירים, שנאמר (חבקוק ג' י"א) "שמש ירח עמד זבולה לאור חציך יהלכו" ע"כ,

איך אפשר לומר כי הם ששים ושמחים אם יורין בהן חיצין וחניתות

איתא בגמרא (סנהדרין מ"ב ע"א), כי המאורות **ששים ושמחים לעשות רצון קונם**, פועלי אמת, שפעולתן אמת,

איך אפשר לומר כי הם ששים ושמחים, כאשר בכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות, והם יוצאין להאיר ע"י יסורים בעל כרחם, וכי לזה יקרא **ששים ושמחים**,

ביאור הדבר ע"ד עושין מאהבה ושמחים ביסורים

אפשר לתרץ עפ"י מה דאיתא בגמרא, (שבת פ"ח ב', יומא כ"ג ע"א, גיטין ל"ו ע"ב), תנו רבנן, עלובין ואינן עלובין, שומעין חרפתן ואינן משיבין,

עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר (שופטים ה' ל"א) ואוהביו **כצאת השמש בגבורתו**,

מבואר, דלמדנו מהשמש היוצאת להאיר בגבורתה, **דאעפ"י שיוצאין להאיר ע"י יסורין**, בכל זאת עושין מאהבה,

ולכן השוו חז"ל את אלו העושין מאהבה ושמחים **ביסורין אל השמש**, שעל השמש נאמר, "ששים ושמחים", אעפ"י שיוורין בהן חיצין וחניתות הם ששים ושמחים לעשות רצון קונם

וזהו פירוש הגמרא, **ב"רב" בישר**, שהוא היה זה שחידש, **שברבים יש חילול ה'**, לכן ב"רב" בישרה שלא יכנס לארץ כלומר, לפי שהיה ברבים, במעמד כל ישראל, לכן לא חסד עליו הכתוב, וזהו **ברב בישר ברב בישרוהו**. שפירש רש"י, **באותה מידה**.

* * * * *

חנה התפללה על קורח מפני שחשבה שהיא גרמא בנזקיו מהרש"א

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ח ע"א) עדת קרח אינה עתידה לעלות, שנאמר (במדבר ט"ז ל"ג) "ותכס עליהם הארץ" בעולם הזה, "ויאבדו מתוך הקהל לעולם הבא", דברי רבי עקיבא,

רבי אליעזר אומר, עליהם הוא אומר, (שמואל א' פרק ב' פסוק ו') "ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל",

ביאור המהרש"א בתפילת חנה

כתב המהרש"א (סנהדרין ק"ח ע"א ד"ה ה' ממית ומחיה) תפילה זו, **התפללה חנה עליהם**, (על עדת קרח) ע"פ מ"ש חז"ל, שקרח ראה שלשלת יוחסין יוצא ממנו, וזה הביאו

למחלוקת, ולא ידע כי בניו יעשו תשובה, ומהם יצא שמואל,

נמצא שמואל היה סיבת מחלוקת קרח עם משה ע"ה, ולזה, כשאמרה חנה על עצמה (שמואל א' ב' ה') "עד עקרה ילדה" וגו', אז אמרה, "ה' ממית ומחיה" וגו', כיון שברחמיה חננתני שעקרה כמוני ילדה ז', **ואלו הבנים הטעו את קרח, והיא גרמא בנזקיו**, לכך אני מתפללת עליהם, שאתה ממית ומחיה, ובאם לא המתה אותם, אלא ירדו חיים שאולה, לפחות העלה אותן, וזה **מוריד שאול ויעל**, מדברי פי כלי יקר, (והוא, מוהר"ר שלמה לנייאדו, שהיה בזמן הבית יוסף) **ע"כ לשון המהרש"א**.

* * * * *

אם יורים בהם חיצים איך אפשר לומר שהם ששים ושמחים

איתא בגמרא (נדריים ל"ט ב'), בשעת מחלוקתו של קרח, עלו שמש וירח מרקיע לזבול, ואמרו

* * * * *

טענת השמש והירח במחלוקת קורח כי אין שתי מלכים משמשים כאחד

איתא בגמרא (נדרים ל"ט ע"ב) מאי דכתיב (חבקוק ג' י"א) "שמש ירח עמד זבולה", שמש וירח בזבול מאי בעיין והא ברקיע קביעי, מלמד, שעלו שמש וירח מרקיע לזבול ואמרו לפניו, רבונו של עולם, אם אתה עושה דין לבן עמרם **אנו מאירים**, ואם לאו **אין אנו מאירין**,

טענתם היתה שאין שתי מלכים ושתי רשויות משמשים בכתר אחד

איתא בגמרא (חולין ס' ע"ב) אמרה ירח לפני הקב"ה רבשי"ע אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ע"כ,

בזה יש לפרש טענת השמש והירח, משום שכאשר אמרה הלבנה, **אי אפשר לשתי מלכים לשמש בכתר אחד**, קיבל הקב"ה את הטענה, וחלק את תפקידיהם, השמש תאיר ביום והירח בלילה,

כאשר ראו השמש והירח, שקרח גם מבקש כהונה, מלבד אהרון הכהן, באו השמש והירח בטענה, כי אם אין אתה עושה דין לבן עמרם, וקרח יקבל גם כהונה, הרי הנך מסכים כי **שתי מלכים יכולים לשמש בכתר אחד**, וא"כ החלוקה בתפקידים שלנו אינה נכונה, ואין אנו מאירים,

עפי"ז מובן היטיב, כי טענתם של השמש והירח היתה, שאי אפשר לשתי מלכים לשמש בכתר אחד.

אמר להם הקב"ה, כאשר משתחווים לכם בכל יום ויום, הרי דעתם של המשתחווים, כי ישנם שתי רשויות שוות, **ושתי מלכים יכולים לשמש בכתר אחד**, ובזה אין אתם מוחים, (שוב מצאתי ביאור זה במאור ושמש, מובא במעינה של תורה)

* * * * *

במה היתה קנאתם למשה ואהרון ביאור מהרש"א

כתיב (תהילים ק"ו ט"ז), "ויקנאו למשה במחנה", "לאהרן קדוש ה'",

איתא בגמרא (בבא בתרא ע"ד ע"א, סנהדרין ק"י ע"א), א"ל תא אחוי לך בלועי דקרח, אמר לי אצית מאי שמעת, ושמעית דהו אמרין משה ותורתו אמת והן בדאין, אמר לי, כל תלתין יומי מהדר להו גיהנם להכא כבשר בקלחת, ואמרי הכי, משה ותורתו אמת והן בדאין,

כתב המהרש"א (בבא בתרא ע"ד ע"א בד"ה ואמר אחוי לך בלועי דקרח), **כתיב** (תהילים ק"ו ט"ז), "ויקנאו למשה במחנה", "לאהרן קדוש ה'", דהיינו ב' עבירות,

שנתקנאו בכבוד משה ואהרן, ולא **במעשיהם** הטובים, כמ"ש "ויקנאו למשה במחנה", "ולאהרן היה הקנאה שהיה קדוש ה'",

לפי שמשו היה אהלו של תורה מחוץ למחנה, כמפורש בפרשת כי תשא, ושם היה תמיד, ואהרן היה דר בתוך המחנה, ורדף שלום בין איש לרעהו ובין איש לאשתו,

ואמר על עדת קרח, שלא קנאו למשה בלמוד תורתו שמחוץ למחנה, אבל קנאוהו במעלת כבודו כשבא למחנה, שהיה חשוב לכולם,

ובהיפך באהרן לא קנאוהו על הטוב שעשה במחנה ישראל, עשיית שלום, אבל קנאוהו על כבוד שהיה לו מחוץ למחנה ישראל, שהיה קדוש ה' במחנה שכינה לעבוד עבודת ה' שע"כ חלקו על הכהונה, עכ"ל המהרש"א,

מבואר, שהקנאה למשה היתה על מה שהיה במחנה, ולא על מה שהיה עוסק בתורה מחוץ למחנה,

ולאהרון, קנאו על מה שהיה קדוש ה' ועשה העבודה, והיה לו כבוד של קדוש ה', וזהו פירוש הפסוק, ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'.

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com